

"การผลิต" กับการศึกษาประเทศสิงคโปร์

☛ นำเสนอเมื่อ 24 ก.พ. 2559

คอลัมน์สิงคโปร์หลากมิติ โดย นันทนุช อุดมละมุล

หากจะพูดถึงความสำเร็จในการจัดการด้านการศึกษาและระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แนนอนว่าชื่อประเทศสิงคโปร์จะต้องขึ้นแท่นเป็นอันดับแรก ๆ ที่ถูกกล่าวถึงเพราะหลักฐานความสำเร็จของระบบการศึกษาสิงคโปร์นั้นมิให้เห็นได้ในระดับสากล เช่น สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับอยู่ใน Top 50 ของโลก และ Top 10 ของทวีปเอเชีย จากสถาบันการจัดอันดับหลายแห่ง นี่จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้สิงคโปร์ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นแบบอย่างในด้านการจัดระบบการศึกษา ในงานวิจัยไทยหรือสื่อสิ่งพิมพ์ไทยอยู่บ่อยครั้ง

แต่กว่าที่สิงคโปร์จะผงาดขึ้นมาเป็นหนึ่งในประเทศจากภูมิภาคเอเชีย ที่เข้าจับจองพื้นที่ในตารางการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลกได้อย่างในปัจจุบันนั้น ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ต้องผ่านกระบวนการวางกลยุทธ์นโยบายของรัฐบาล เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่การประกาศเอกราชและแยกตัวจากมาเลเซียในปี ค.ศ. 1965

เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านพื้นที่และทรัพยากรของสิงคโปร์ รวมไปถึงความยากลำบากในอดีตของประเทศที่ต้องล้มลุกคลุกคลานในการ "ตั้งไข่" ทำให้ไอเดียเรื่องการเผชิญหน้ากับวิกฤตและการเอาตัวรอดกลายเป็นมายาคติของคนสิงคโปร์ และนำไปสู่วาทะของรัฐบาลในการจัดสรรนโยบาย ทรัพยากร และสร้างเครื่องมือกลไกในการสร้างอุดมการณ์ของรัฐ เช่น โรงเรียน และหน่วยงานรัฐบาล เพื่อพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในบทบรรณาธิการของวารสาร Discourse : Studies in the Cultural Politics of Education ฉบับพิเศษ ว่าด้วยระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2557 ผู้เขียนคือ แอรอน โกะ และเทอเรนซ์ ซอง ได้พูดถึงแนวคิดเรื่อง "การผลิต" ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการศึกษาสิงคโปร์ไว้อย่างน่าสนใจ โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาและการพัฒนาประเทศโดยองค์รวมที่มีพื้นฐานร่วมกันบนแนวคิดเรื่อง "การผลิต"หรือเรียกได้ว่าแนวคิดเรื่องการผลิตนั้นเป็นอุดมการณ์หลักของชาติเลยทีเดียวน

หลังจากแยกตัวจากมาเลเซีย สิงคโปร์ในยุค "แรกเริ่ม" เดิมที่มีสถานะเป็นรัฐเปราะบาง กระบวนการสร้างชาติจึงเป็นสิ่งที่ต้องกระทำเป็นลำดับแรก รัฐบาลของพรรค PAP (People's Action Party) จึงมุ่งเน้นการสร้างความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ รวมไปถึงการผลิตประชากร หรือการผลิต "ทุนมนุษย์" เพื่อตอบสนองการขยายตัวของการผลิตในเชิงเศรษฐกิจ เห็นได้จากนโยบายการให้โบนัสตอบแทนสำหรับบริการมีบุตร และนโยบายเปิดรับแรงงานต่างดาวเข้ามาทำงานเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการผลิตภายในประเทศ เป็นต้น

ในด้านการศึกษาสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ บทบาทของการศึกษาในฐานะเครื่องมือกลไกในการสร้างชาติของสิงคโปร์ นอกจากการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นชาตินิยมเพื่อตอบสนองต่ออุดมการณ์ของรัฐแล้ว การศึกษา ยังเป็นการผลิตทุนมนุษย์เพื่อตอบสนองในด้านเศรษฐกิจของประเทศด้วย เห็นได้จากการสนับสนุนสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะสำหรับการผลิตในภาคอุตสาหกรรม และต่อมาคือ การสนับสนุนแรงงานสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลสิงคโปร์จึงทุ่มเม็ดเงินลงทุนด้านการศึกษาเป็นหลัก โดยเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มมากขึ้นถึง 40% ในปี 2012 เมื่อเทียบกับงบประมาณในหมวดเดียวกันในปี 2007 โดยรัฐบาลมีเป้าหมายทั้งเพิ่มความมั่งคั่งทางด้านเศรษฐกิจ และการผลักดันให้สิงคโปร์มีสถานะเป็นเมืองหลักของโลก (Global City) และประชากรสิงคโปร์มีความเป็นพลเมืองโลก (Cosmopolitanism)

เรียกได้ว่า "การผลิต" ในทางเศรษฐกิจ และ "การผลิต" ในด้านการศึกษาของสิงคโปร์นั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันชนิดที่แยกออกจากกันไม่ได้ และแม้ว่านักเรียนสิงคโปร์นั้นจะสามารถเลือกเส้นทางการศึกษาของตนเองได้ตามความถนัดและระดับความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสิงคโปร์ในเรื่องระบบการพัฒนาศักยภาพบุคคลตามความสามารถ (Meritocracy) แต่ในท้ายที่สุดแล้วทุกคนก็ล้วนถูก "ผลิต" ในฐานะ "ทุนมนุษย์" ที่มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมสำหรับการเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ระบบการศึกษาและโรงเรียนจึงทำหน้าที่เหมือนเครื่องจักรหล่อหลอมความคิดและสร้างทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการส่งต่อทุนมนุษย์เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของสิงคโปร์นั่นเอง

แต่อย่างไรก็ดี

กระบวนการผลิตทุนมนุษย์เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสิงคโปร์นั้น ไม่ใช่เส้นทางที่ปลอดโปร่งโล่งสบายเหมือนถนนวิภาวดีรังสิตในช่วงวันหยุดยาว หากแต่ยังต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคความท้าทาย ทั้งในด้านความขัดแย้งในเชิงนโยบายที่สะท้อนอุดมการณ์ของรัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณ์ หรือปัญหาที่เกิดจากระบบการพัฒนาศักยภาพบุคคลตามความสามารถและอุดมการณ์ของชนชั้นกลาง ที่ไปกันได้ไม่ติดนักกับนโยบายในการสร้างแรงงานเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้จะได้ออกหีบยกมาพูดถึงกันในตอนต่อ ๆ ไปของ "สิงคโปร์หลากหลายมิติ"

ที่มา [ประชาชาติธุรกิจออนไลน์](#) วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559